

Konferencija

Regional Policy and Decentralization in South East Europe

Dvodnevna istraživačka konferencija o regionalnoj politici i decentralizaciji u zemljama jugoistočne Europe održana je 10. i 11. svibnja 2010. u Zagrebu. Organizator je bila the London School of Economics and Political Science (LSE) u suradnji s Institutom za međunarodne odnose (IMO) iz Zagreba te Zakladom Friedrich Ebert. Konferencija je trebala propitati provedbu regionalnih razvojnih politika u zemljama regije te utvrditi njihovu vezu s trendovima decentralizacije u različitim političkim i institucionalnim okruženjima. Postavilo se pitanje hoće li takve politike pridonijeti jačanju europeizacijskih procesa u promatranim zemljama ili će produbiti lokalizaciju i fragmentaciju njihovih političkih i gospodarskih sustava.

Bilo je sedam tematskih sesija s po tri prezentacije srodne tematike. Svaka je sesija imala diskutanta koji se nakon izlaganja osvrnuo na predstavljene radove te uputio na moguća poboljšanja. Osvrti diskutanata uglavnom su podcrtavali glavne probleme obrađene u predstavljenim radovima. Pitanja i sugestije upućene autorima radova otvarali su daljnju raspravu. Dijalog između izlagača, diskutanta i ostalih sudionika u mnogim je slučajevima doveo do zanimljivih i za istraživače iznimno korisnih zaključaka. U raspravama je pružena mogućnost izlagačima da iznesene teze i rezultate istraživanja dodatno obrazlože i kontekstualiziraju. Konferencija se u potpunosti odvijala na engleskom jeziku.

Uvodno su se riječima dobrodošlice obratili Will Bartlett (LSE), James Ker-Lindsey (LSE), Mirko Hempel, ravnatelj Zaklade Friedrich Ebert, i Sanja Tišma, ravnateljica IMO-a.

U prvom su dijelu konferencije predstavljeni radovi o decentralizacijskim iskustvima nekih zemalja regije. Tako je Marija Risteska iz makedonskog

Centra za istraživanje i javne politike govorila na temu *Towards Policy Entrepreneurship at Community Level: the Impact of Decentralization on Local Public Services in Macedonia*. Iznijela je zanimljiv koncept poduzetništva u planiranju i provedbi javnih politika te se založila za jačanje i ravnomjerni razvoj institucionalnog okvira u makedonskim jedinicama lokalne samouprave. Cristina Matiuta sa Sveučilišta Oradea u Rumunjskoj govorila je o decentralizacijskim iskustvima u Rumunjskoj i Bugarskoj pod naslovom *Decentralization and Regional Policy in Eastern Europe: Considerations on Romania and Bulgaria*. Analizu je utemeljila na usporedbi rumunjskih i bugarskih razvojnih regija kao trenutačno jedine regionalne razine u objema zemljama. Cristina Stanus sa Sveučilišta u Cluju, Rumunjska, predstavila je svoj rad o suradnji lokalnih jedinica u Rumunjskoj pod naslovom *Great Expectations: Mapping the Success of Inter-Municipal Cooperation in Romania*. Diskutantica prve konferencijske sesije bila je Milica Uvalić, profesorica ekonomije na Sveučilištu u Perugi, Italija.

U drugom su dijelu, o vezama decentralizacije i regionalnih politika, izlagali Jakša Puljiz iz IMO-a koji je predstavio rad *New Opportunities for Regional and Local Actors in Croatia in Supporting Socio-Economic Development*, kojeg su suautorice Sanja Tišma te Sanja Maleković iz IMO-a. Regionalnu razinu (samo)upravljanja vide kao idealnu da se pomire dva oprečna cilja javnih politika, jednakost i učinkovitost. U novoj regulaciji regionalnog razvoja u Hrvatskoj vide priliku da se pitanja ekonomskog i društvenog razvoja rješavaju partnerski i strateški. M. Stojkoska predstavila je rad napisan u suautorstvu s L. Gonzalez Canoura i S. Stefanovskom Trajanoskom, sve iz UNDP Skopje, *Regional Development: A Further Step in Ensuring Balanced Decentralized Governance and Equitable Development Across the Former Yugoslav Republic of Macedonia*. O razvoju regionalizma i planiranju regija u Srbiji izlagala je Mina Petrović s Filozofskog fakulteta u Beogradu. Predstavila je rad napisan u suautorstvu s Verom Backović *Regional Development and the New Regionalism in Serbia*. Diskutant druge sesije bio je George Andreou, profesor Aristotelovog Sveučilišta u Solunu, Grčka.

Posljedepodnevna sesija sastojala se od triju izlaganja o utjecaju europeizacije na decentralizacijske politike i politike regionalnog razvoja. Jedno o makedonskom iskustvu europeizacije (Gorica Atanasova: *Europeanisation Effects on Domestic Convergence: a Case Study of Macedonia*) te dva o hrvatskom procesu regionalizacije kao posljedici procesa pristupanja Europskoj uniji. Vedran Đulabić s Pravnog fakulteta u Zagrebu izložio je svoj rad *Regional Policy and Decentralization in Croatia: Bringing Order into Chaos or Business as Usual?* Nakon prikaza temeljnih odrednica i problema teritori-

jalnog ustrojstva na lokalnoj i regionalnoj razini, Đulabić je analizirao novi zakonski okvir regionalne politike i kao glavne izazove u njegovoj provedbi naveo: daljnji razvoj novih institucionalnih rješenja te jačanje upravne koordinacije, kao i kapaciteta za oblikovanje javnih politika na lokalnoj i regionalnoj razini. Profesor Ekonomskog fakulteta u Zagrebu Ivo Bićanić u svom je radu analizirao podjelu Hrvatske na tri NUTS 2 regije (*A NUTS 2 View of Croatia 1968–2008*). Analizirao je razvojne parametre područja koja čine sadašnje statističke regije u razdoblju 1968–2008. Kao glavne uzroke nedostatku smislene regionalne politike naveo je: odsutnost šireg društvenog promišljanja tako skrojenih regija, fiskalni centralizam te prejak gravitacijski utjecaj velikih gradova koji otežava stvaranje zajedničke razvojne platforme na širem teritoriju. U ulozi diskutantice u tom je dijelu nastupila Nataša Gejić, zaposlena u Vladi Republike Srbije.

Prva sesija drugog dana bila je posvećena utjecaju decentralizacije na promjene u javnom sektoru, a otvorila ju je Marija Kolin iz Instituta za društvene znanosti u Beogradu izlaganjem na temu *The Role of the Third Sector in Providing Social Services at the Local Level in Transitional Serbia*. Saša Drezgić s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci govorio je na temu *Public Investments and Regional Income Convergence: Empirical Analysis of the Croatian Regions. The Political Economy of Local Public Sector Employment: a Case Study of Serbia* suautorica Sonje Avlijaš i Milice Uvalić (Sveučilište u Beogradu) predstavila je M. Uvalić. Diskutant je bio Paul Stubbs, znanstveni savjetnik Ekonomskog instituta u Zagrebu.

Naredna sesija bila je posvećena odnosima decentralizacije i etničkih problema. O potencijalu decentralizacije da smiri ili potakne međuetničke sukobe govorili su Lana Srzić (Graduate Institute, Ženeva), Novak Gajić (savjetnik u Stalnoj konferenciji opština i gradova Srbije) i Lars Burema iz Europskog centra za manjinska pitanja na Kosovu. Teme njihovih izlaganja bile su: *Decentralization as an Effective Tool of State-building? The Cases of Bosnia and Herzegovina and Kosovo; Regionalisation of Serbia: Dismemberment or Consolidation? i Decentralization in Kosovo: Furthering National Unity or Ethnic Isolation?* Radovi su problematizirali decentralizacijske procese u sredinama opterećenima latentnim etničkim sukobima, kao što su Kosovo (posebice njegov sjeverni dio) te Sandžak i Vojvodina u Srbiji. Diskutant je bio James Ker-Lindsey, profesor s londonskog LSE.

Treći dio drugoga dana bio je posvećen pitanjima fiskalne decentralizacije. Dr. sc. Dubravka Jurlina Alibegović s Ekonomskog instituta u Zagrebu predstavila je rad s rezultatima istraživanja o utjecaju decentralizacijskih procesa na regionalni razvoj pod naslovom: *Less is More: Decentralization in Croatia and Its Impact on Regional Development*. Tereza Rogić Lugarić i

Mihovil Škarica s Pravnog fakulteta u Zagrebu izložili su rad *What To Do When Fiscal Decentralization Fails To Deliver? The Enforcement of the Subsidiarity Principle Through Inter-municipal Cooperation*. Prezentirani radovi suglasno su zaključili da postoji velika financijska ovisnost jedinica lokalne i područne samouprave o središnjoj državi i da će se taj trend vjerojatno nastaviti. Naglašena je potreba za endogeno induciranim razvojem, tj. da lokalne i područne jedinice same pronađu modalitete jačanja svojih fiskalnih i administrativnih kapaciteta te preuzmu one funkcije koje im temeljni pravni dokumenti jamče, a suvremeni svjetski trendovi stavljaju u djelokrug. Diskutant je bio profesor Ivo Bičanić s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

U posljednjoj sesiji konferencije predstavljena su tri znanstvena rada o odnosu regionalne politike i uspješnosti. Will Bartlett govorio je o radu koji je napisao u suradnji s Božidarom Sisevićem iz Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (*Regional Development in North-East Montenegro*). Krešimir Jurlin i Nevenka Čučković iz IMO-a pisali su na temu *Measuring Regional Competitiveness: the Case of Croatia*, a rezultate istraživanja izložio je K. Jurlin. Predstavili su analitički instrumentarij za ocjenu razvojnih sposobnosti i konkurentnosti hrvatskih (statističkih) regija. Zaključeno je da ni jedna od triju regija nije na razini regija u zemljama EU te da u periodu prije samog pridruženja treba raditi na podizanju njihove konkurentnosti. Dragiša Mijačić (Maastricht Graduate School of Governance) iznio je preliminarne rezultate svog istraživanja o temi: *Does Strategic Planning of Local Economic Development in Vojvodina Municipalities Improve Cooperation Between Public and Private Sectors?* Upozorio je na trend izrade lokalnih planova ekonomskog razvoja koji su pretežno inducirani od stranih konzultantskih organizacija. Diskutantica je bila Mirjana Dragičević, profesora na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Važnost ove i sličnih konferencija ogleda se u nekoliko dimenzija. Valja istaknuti multidisciplinarni pristup; autori radova iz različitih su matičnih disciplina te je bila zastupljena većina društvenih znanosti. Predstavljeno je više od 20 znanstvenih radova. Sudionici su se bavili ekonomskim, politološkim, pravnim i upravnim aspektima decentralizacije i regionalnog razvoja. Osobito je vrijedno sudjelovanje velikog broja mladih znanstvenika koji su pred izradom doktorske disertacije ili su ju netom obranili. Konferencija je imala izrazito znanstveni karakter; velika većina predstavljenih radova sadržavala je rezultate empirijskih istraživanja i njihovo tumačenje u skladu s naznačenim teorijskim pristupom. Orijehtacija na empirijsko istraživanje, nasuprot spekulativno-deskriptivnom teoretiziranju u društvenim znanostima, omogućuje mladim znanstvenicima da kvalitativno

pridonesu osvjetljenju i boljem razumijevanju neke društvene pojave ili društvenog problema. Kvaliteti rada pridonio je izbor kvalitetnih diskutanata, a njihove su opaske, kritike i pitanja pomogle izlagačima da unaprijede svoje prezentirane, ali i da unaprijede svoje buduće radove. Kroz cijelu konferenciju moglo se mnogo naučiti o metodologiji u društvenim istraživanjima. Iznimno je korisna bila razmjena iskustava istraživača koji se često susreću s nedostatkom službenih evidencija i statistika te nevoljkošću političkih i upravnih tijela središnje i lokalne razine za pružanjem potrebnih podataka i sudjelovanjem u istraživanjima.

Pokazalo se da zemlje jugoistočne Europe na sličan način shvaćaju procese decentralizacije i regionalizacije. Sve države potaknute eurointegracijskim procesima proklamiraju decentralizaciju i regionalizaciju, mijenjaju svoje zakonodavstvo i institucionalni ustroj. No, uočava se nedostatak stvarne volje da se provedu dubinske reforme. Znanstvena podrška tim procesima je važna, posebice u kritičkom promišljanju reformskih etapa i postignuća, kao i u iznalaženju kritičkih faktora potrebnih za uspjeh.

Mihovil Škarica*

---

* Mihovil Škarica, asistent na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (assistant at the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb)